

ปาฐกถาธรรม

หลักการครองบ้านเมือง

พระเทพญาณมงคล (เสริมชัย ชยมงฺคโล) เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

หลักการครองบ้านเมือง

โดย พระเทพญาณมงคล
(เสริมชัย ชยมงฺคโล ป.ธ.๖)
เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม
อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันอาทิตย์ ที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๔๓
เวลา ๐๘.๐๐ น.

เจริญสุข/เจริญพร ญาติโยมสาธุชนผู้ฟังทุกท่าน วันนี้อาตมภาพก็ได้มาพบกับท่านผู้ฟังอีกเช่นเคย ในรายการปาฐกถาธรรมทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ทุกวันอาทิตย์ สัปดาห์ที่ ๓ ของเดือน เวลา ๘.๐๐ น

เมื่อครั้งก่อนๆ อาตมภาพได้กล่าวถึงเรื่องหลักการครองตน หลักการครองคน หลักการครองงาน หลักการครองเรือน ไปแล้ว วันนี้อาตมภาพจะได้กล่าวถึง “หลักการครองบ้านเมือง” อีกต่อไป

คำว่า “หลักการครองบ้านเมือง” ที่อาตภาพจะนำมากล่าว ในวันนี้ อาตมภาพหมายถึงหลักธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และ

หลักการตามกฎหมายของบ้านเมืองที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ในการปกครองบ้านเมืองจะพึงปฏิบัติตาม เพื่อประโยชน์สุขแก่ตนเองและแก่สังคมประเทศชาติไทยของเราโดยส่วนรวม เป็นสำคัญ

ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ (มาตรา ๒) ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และ (มาตรา ๓) อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ อันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศไทยเรา “อำนาจอธิปไตย” คืออำนาจสูงสุด ในการปกครองประเทศชาติบ้านเมืองของเรานี้ เป็นของปวงชนชาวไทย เริ่มตั้งแต่มีบทบัญญัติ(มาตรา ๔๗) ที่กำหนดไว้ บุคคลย่อมมีเสรีภาพ ในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินการ ในทางการเมือง ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้นตามวิถีทางการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ และมีบทบัญญัติ (มาตรา ๖๘) ได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ คือ ความรับผิดชอบของประชาชนไว้ว่า บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และมีข้อกำหนดอีกว่า บุคคลซึ่งไม่ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรที่ทำ ให้ไม่อาจไปเลือกตั้งได้ ย่อมเสียสิทธิ์ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

สรุปความว่าตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญ อันเป็นกฎหมายสูงสุดของไทยเรา ได้กำหนด ให้ “อำนาจอธิปไตย” อันเป็นอำนาจสูงสุด ในการปกครองประเทศชาติบ้านเมืองตามระบอบประชาธิปไตย เป็นของปวงชนชาวไทยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยมีกระบวนการปกครองและการบริหารประเทศชาติบ้านเมือง ๓ ประการ ใหญ่ๆ คือ

(๑) พระมหากษัตริย์ ผู้ทรงเป็นประมุขทรง ใช้พระราชอำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และทางศาล

(๒) ประชาชนมีเสรีภาพ ในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชน และดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น และ

(๓) ประชาชนมีสิทธิและหน้าที่คือความรับผิดชอบ ในการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา อันประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ให้ไปทำหน้าที่ปกครองและบริหารประเทศชาติบ้านเมืองแทนตน

ในกระบวนการปกครองและการบริหารประเทศชาติบ้านเมือง ดังกล่าวนี้ (ม.๑๒) พระมหากษัตริย์ทรงเลือกและทรงแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นประธานองคมนตรีคนหนึ่ง และองคมนตรีอื่นอีกไม่เกิน ๑๘ คน ประกอบเป็นคณะองคมนตรี ให้ทำหน้าที่ถวายความเห็นต่อพระมหากษัตริย์ ในพระราชกรณียกิจทั้งปวง ที่พระมหากษัตริย์ทรงปรึกษา และมีหน้าที่อื่นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา (ม.๑๕๑) สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา แต่ละสภามีประธานสภาคนหนึ่ง และรองประธานสภาหนึ่งหรือสองคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากสมาชิกแห่งสภานั้นๆตามมติของสภา (ม.๙๑) ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นประธานรัฐสภา และให้ประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา

(ม.๑๔๙) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนชาวไทย

(ม.๑๘๒) สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา มีอำนาจควบคุมบริหารราชการแผ่นดิน โดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และ (ม.๑๖๙) ภายใต้บังคับ ม.๑๗๐ ร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จะเสนอได้ก็แต่โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือคณะรัฐมนตรี แต่ร่างพระราชบัญญัติการเงินสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเสนอได้ก็ต่อเมื่อมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี

สำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ประชาชนมีทั้งสิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบในการเลือกตั้ง ให้เข้ามาทำหน้าที่แทนตนนั้น มีจำนวน ๕๐๐ คน โดยเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้น (ตาม ม.๙๙) จำนวน ๑๐๐ คน และเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง (ตาม ม.๑๐๒) จำนวน ๔๐๐ คน อายุสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนดคราวละ ๔ ปี (ม.๑๑๔) นับแต่วันเลือกตั้ง

(ม.๑๒๑) วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้งจำนวน ๒๐๐ คน อายุวุฒิสภามีกำหนดคราวละ ๖ ปี นับแต่วันเลือกตั้ง

เมื่อประชาชนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. และพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งประธานสภาผู้แทนราษฎรแล้ว (ม.๒๐๒) ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่มีการเรียกประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรก (ตาม ม.๑๕๙) แล้วประธานสภาผู้แทนราษฎรจึงนำความกราบบังคมทูลเพื่อ(๒๐๑) พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง “นายกรัฐมนตรี” โดยมีประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี นอกนี้พระมหากษัตริย์ยังทรงแต่งตั้งรัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกิน ๓๕ คน ประกอบเป็นคณะรัฐมนตรี ให้มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินต่อไป

นี้คือกระบวนการปกครองและบริหารประเทศชาติของไทยเรา ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่กำหนดให้ “อำนาจอธิปไตย” คือ อำนาจสูงสุดในการปกครองการบริหารประเทศชาติ เป็นของปวงชนชาวไทย โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประชาชนมีสิทธิและหน้าที่รับผิดชอบในการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภาอันประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ให้มาทำหน้าที่ปกครองและบริหารประเทศ

ชาติบ้านเมืองแทนตน แล้วพระมหากษัตริย์ ผู้ทรงเป็นประมุข ทรงใช้อำนาจนั้นโดยทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และโดยทางศาล

นับเป็นระบอบการปกครองที่มีหลักการและเหตุผลที่ดี แต่ผลของการปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวจะดีเพียงไรนั้น ขึ้นอยู่ที่คุณภาพของบุคคลหลายฝ่ายที่จะช่วยให้การใช้อำนาจอธิปไตยอันเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศของประชาชนชาวไทยให้เป็นไปอย่างได้ผลดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

(๑) ขึ้นอยู่ที่คุณภาพของประชาชนชาวไทยทั้งมวลผู้มีสิทธิและหน้าที่รับผิดชอบในการพิจารณาคัดเลือก คือ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ให้ได้คนดีมีศีลมีธรรมและมีความรู้ความสามารถ มีสติปัญญาเฉียบแหลม และมีวิสัยทัศน์กว้างไกลให้ได้มากที่สุด เพื่อให้เข้ามาทำหน้าที่ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินแทนตนเพียงไร นี้ฝ่ายหนึ่ง

(๒) ขึ้นอยู่ที่นโยบายการบริหารราชการแผ่นดินของพรรคการเมืองว่าเป็นนโยบายที่ดีเพียงไร และขึ้นอยู่ที่คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองจะได้คัดเลือกคนดีมีคุณภาพคือมีคุณธรรมและมีความรู้ความสามารถ มีสติปัญญาเฉียบแหลมและมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลมาเป็นสมาชิกพรรค แล้วพรรคส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มาทำหน้าที่นิติบัญญัติ ให้มาทำหน้าที่ควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล และให้มาทำหน้าที่พิจารณาคัดเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ดีที่สุดขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีและจัดตั้งรัฐบาลขึ้นบริหารประเทศว่าได้คัดเลือกคนดีมีคุณภาพเพียงใด ฝ่ายหนึ่ง

(๓) ขึ้นอยู่ที่คุณภาพของผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาเพื่อให้เข้ามาช่วยทำหน้าที่กลั่นกรองการออกกฎหมาย และให้มาทำหน้าที่ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินอีกชั้นหนึ่ง ว่าดีเพียงใด อีกฝ่ายหนึ่ง

(๔) ขึ้นอยู่ที่การจัดการเลือกตั้งและคุณภาพของคณะกรรมการเลือกตั้งระดับต่างๆ นับตั้งแต่กรรมการเลือกตั้งส่วนกลาง กรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัด กรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง และกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ว่าได้ดำเนินการจัดการเลือกตั้งด้วยความถูกต้องตามกฎหมายด้วยความเหมาะสม ด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์ และด้วยความยุติธรรมเพียงไร ฝ่ายหนึ่ง และ

(๕) ขึ้นอยู่กับองค์กรเอกชน ผู้อาสาสมัครเข้าช่วยดูแลสอดส่องและตรวจสอบการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย ด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์ และด้วยความยุติธรรม อีกฝ่ายหนึ่งด้วย

จึงจะได้พรรคการเมืองที่มีนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินที่ดี และได้สมาชิกรัฐสภา คือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาที่ดี มีคุณภาพ ให้มาทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน ให้มาทำหน้าที่นิติบัญญัติ และให้มาทำหน้าที่ควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินแทนปวงชนชาวไทยอย่างได้ผลดีมีประสิทธิภาพสูง สามารถที่จะนำประเทศชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุขได้ดี

การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภานั้นได้เสร็จสิ้นและผ่านพ้นไปแล้ว ยังอยู่แต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่กำลังจะมีขึ้นในวันเสาร์ที่ ๖ มกราคม ศกหน้า ซึ่งยังมีเวลาเหลืออยู่อีก ๓ อาทิตย์ ก็จะถึงกำหนดวันเลือกตั้งแล้ว พรรคการเมืองต่างๆ ต่างก็ได้กำหนดและแสดงนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน และต่างได้พิจารณาคัดเลือกบุคคลส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังที่ปรากฏข่าวทางสื่อมวลชนและป้ายโฆษณาต่างๆโดยทั่วไปอยู่แล้ว กรรมการเลือกตั้งต่างๆก็กำลังดำเนินการเตรียมการที่จะจัดการเลือกตั้งต่อไปอยู่

บัดนี้จึงเป็นโอกาสที่ปวงชนชาวไทยจะได้ใช้อำนาจอธิปไตยโดยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มาทำหน้าที่ออกกฎหมายและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และให้มาทำหน้าที่พิจารณาคัดเลือกผู้สมควรเป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อจัดตั้งคณะรัฐบาลขึ้นบริหารประเทศชาติบ้านเมืองแทนเราแล้ว ถ้าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งปวงช่วยกันพิจารณาเลือกพรรคการเมืองที่มีนโยบายการบริหารประเทศที่ดี และพิจารณาเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ได้คนดีมีคุณภาพ คือผู้มีศีลธรรม มีความรู้ความสามารถ มีสติปัญญาเฉียบแหลม และมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เข้ามาทำหน้าที่แทนตนเพียงไร ก็พอจะหวังได้ว่า เราจะได้รัฐบาลที่ดีมีคุณภาพเข้ามาทำหน้าที่บริหารประเทศชาติ ให้พ้นจากปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมที่ประเทศชาติบ้านเมืองของเรากำลังเผชิญอยู่ และมีทางที่จะมีความสันติสุขและมีความเจริญก้าวหน้าดีขึ้นกว่าเดิม แต่ถ้าท่านนอนหลับทับสิทธิ ไม่สนใจไปเลือกตั้งให้ได้คนดีมีคุณภาพ หรือขายสิทธิขายเสียง เพราะเห็นแก่สินจ้างรางวัลเล็กๆ น้อยๆ ไปแล้ว โอกาสที่จะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ดีมีคุณภาพ มีศีลมีธรรม มีความรู้ความสามารถ มาทำหน้าที่ออกกฎหมาย มาทำหน้าที่ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินให้ดี และมาทำหน้าที่พิจารณาเลือกตั้งคนดี พรรคดี ขึ้นเป็นรัฐบาลบริหารประเทศชาติบ้านเมืองให้ดี ก็มีน้อย และกลับจะเปิดช่องให้บุคคลที่ไม่ดี ไม่มีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ไม่มีศีลธรรมและความรู้ความสามารถมาทำหน้าที่บริหารบ้านเมืองมากยิ่งขึ้น ประชาชนคนในประเทศชาติของเรากำลังเผชิญอยู่กับปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมที่เสื่อมโทรมอยู่แล้ว ก็จะยิ่งเสื่อมลง เป็นเหตุให้ท่านทั้งหลายทำมาหากินฝืดเคืองและยากจนลงไปอีก เพราะการเศรษฐกิจตกต่ำ และท่านทั้งหลายก็จะถึงความทุกข์เดือดร้อนยิ่งขึ้นไปอีก จนหาความเจริญและสันติสุขได้ยาก

เพราะฉะนั้นทุกท่านควรจะสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อตัวเองและต่อประเทศชาติบ้านเมือง โดยไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันเสาร์ที่ ๖ มกราคม พ.ศ.๒๕๔๔ นี้ โดยทั่วหน้ากัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งก่อนวันเลือกตั้งนั้น ท่านควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) ๒๐ วัน ก่อนวันเลือกตั้ง ไปอ่านประกาศ ณ ที่ทำการ อบต. หรือที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ว่าเราอยู่หน่วยเลือกตั้งใด (ส่วนใหญ่ใช้เขตหมู่บ้านเป็นหน่วยเลือกตั้ง) ที่เลือกตั้งอยู่ที่ใด (ส่วนใหญ่ใช้ที่เดิม) เรามีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่

(๒) ๑๕ วัน ก่อนวันเลือกตั้ง เจ้าบ้านจะได้รับแจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ในทะเบียนบ้านของตน

(๓) ไม่น้อยกว่า ๑๐ วัน ก่อนวันเลือกตั้ง หากชื่อตกหล่นไป ให้ยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง (กกต.เขต)

(๔) ไม่น้อยกว่า ๑๐ วัน ก่อนวันเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถยื่นคำร้องต่อ กกต.เขต เพื่อให้ถอนชื่อผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งออกจากบัญชีรายชื่อ

(๕) จนถึงวันเลือกตั้ง เจ้าบ้านสามารถนำหลักฐานทะเบียนบ้านมาแสดง เพื่อให้ถอนชื่อบุคคลที่ปรากฏชื่อในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้งว่าอยู่ในทะเบียนบ้านของตน แต่แท้ที่จริงไม่ได้อยู่ในทะเบียนบ้านของตน

(๖) ถ้าหากท่านมีความจำเป็นจริงๆที่ไม่อาจไปเลือกตั้งได้ ไม่น้อยกว่า ๗ วัน ก่อนวันเลือกตั้ง ให้ไปแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปลงคะแนนเลือกตั้ง ต่อบุคคลที่แต่งตั้งโดย กกต.เขต หรือทำเป็นหนังสือและมอบหมายให้บุคคลใดไปยื่นก็ได้

(๗) พึงเข้าใจว่า หลังวันเลือกตั้ง ๓๐ วัน กกต.ประกาศรายชื่อผู้ไม่ไปลงคะแนน และไม่ได้แจ้งเหตุอันควรตาม (๖) เพื่อให้ผู้ไม่ไปลงคะแนนมาแจ้งเหตุภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันประกาศ คราวนี้ถ้าไม่ไปแจ้งเหตุอันควรจะต้องเสียสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติ

นอกจากหน้าที่พื้นฐานดังที่กล่าวข้างต้น ผู้มีสิทธิเลือกตั้งควรต้องติดตามข่าวสารการเมือง ฟังการปราศรัยหาเสียง พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันทางการเมืองฯลฯ เพื่อจะได้สามารถตัดสินใจอย่างถูกต้องอย่างรู้เท่าทัน ว่าควรจะเลือกบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใด และควรเลือกผู้สมัครแบบแบ่งเขตผู้ใด

คุณลักษณะของคนดีที่ควรเลือก คือ

(๑) เป็นคนมีความรู้ความสามารถ มีสติปัญญาเฉียบแหลมและมีวิสัยทัศน์กว้างไกล และ

(๒) เป็นคนดีมีศีลมีธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ได้แก่

- เป็นผู้มีใจเมตตากรุณา ไม่เป็นผู้มักทารุณโหดร้าย หรือเป็นนักเลงหัวไม้ ๑
- เป็นผู้มีจิตใจเอื้ออารีเผื่อแผ่ เป็นผู้ประกอบอาชีพโดยชอบธรรม และไม่เป็นผู้มักทุจริตคดโกง ๑
- เป็นผู้มีความสันโดษในคู่ครองของตน ไม่มักมากหรือสำส่อนในกาม ๑
- เป็นผู้มีความซื่อสัตย์และจริงใจ ไม่เป็นผู้ชอบโกหกพกลม และไม่เป็นผู้ชอบใส่ร้ายป้ายสีผู้อื่นโดยไม่เป็นธรรม ๑
- เป็นผู้มีสติสัมปชัญญะ รู้จักบาป-บุญ-คุณ-โทษ ไม่เป็นผู้ไร้สติสัมปชัญญะ รู้ผิดชอบชั่วดี ๑
- เป็นผู้รู้จักมีความละอายและเกรงกลัวต่อบาปอกุศล ๑

- ไม่เป็นผู้หมกมุ่นหรือติดอยู่แต่กับอบายมุขอันเป็นปากทางแห่งความฉิบหาย กล่าวคือ ไม่เป็นคนขี้เหล้าเมายา ไม่เป็นนักเลงการพนัน ไม่เป็นนักเลงผู้หญิง ไม่เป็นผู้ติดเที่ยวกลางคืน อยู่ตามแหล่งบันเทิงเริงรมย์ ๑ และ

- ไม่เป็นนักเลงหัวไม้ ไม่เป็นผู้ชอบใช้อำนาจโดยไม่ชอบธรรม ๑ ฯลฯ

ถ้าไม่มีคนดีมีศีลธรรม มีความรู้ความสามารถครบถ้วนตามที่เราต้องการ ก็ให้พยายามพิจารณาเลือกบุคคลที่มีข้อเสียน้อยที่สุด

เมื่อถึงวันเวลาไปลงคะแนนเลือกตั้ง ก็พึงทราบวิธีการเลือกตั้งให้ถูกต้อง บัตรที่เราลงคะแนนไป ก็จะได้เป็นผลดี คือ

(๑) ผู้มาลงคะแนนต้องลงลายมือชื่อ หรือพิมพ์ลายนิ้วมือในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

(๒) ผู้มาลงคะแนนจะได้รับบัตรเลือกตั้ง ๒ ใบ ที่มีสีต่างกัน หลังจากพิมพ์ลายนิ้วหัวแม่มือที่ต้นขั้วของบัตรแล้ว

(๓) บัตรเลือกตั้งใบหนึ่งกาได้หนึ่งกากบาด เพื่อเลือกผู้สมัครแบบแบ่งเขต

(๔) บัตรเลือกตั้งอีกใบหนึ่งก็กาได้ ๑ กากบาด เพื่อเลือกบัญชีรายชื่อพรรค เวลากากบาดลงในบัตรแต่ละบัตรเลือกตั้งทั้ง ๒ นั้น ท่านกากบาดโดยอิสระ ไม่ต้องให้ใครรู้ว่าท่านกากบาดเลือกใคร หรือเลือกบัญชีรายชื่อพรรคใด

(๕) เมื่อกากบาดทั้ง ๒ ใบแล้ว ผู้มาลงคะแนนหย่อนบัตรด้วยตนเองทีละใบ ลงในหีบบัตรเลือกตั้งโดยที่ไม่มีใครล่วงรู้ว่าท่านลงคะแนนให้ใครและให้พรรคใด

เพราะฉะนั้นท่านจึงไม่ต้องกลัวว่าใครจะล่วงรู้ว่าท่านเลือกใคร หรือเลือกพรรคใด เมื่อทุกท่านทำได้อย่างนี้ ท่านก็สามารถได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ดี มีคุณภาพ มาทำหน้าที่ออกกฎหมาย ควบคุมดูแลบริหารการบริหารราชการแผ่นดิน และพิจารณาคัดเลือกคนดีมีความรู้ความสามารถ มีสติปัญญาเฉียบแหลมมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มาเป็นนายกรัฐมนตรี และจัดตั้งรัฐบาลที่ดีขึ้นบริหารราชการแผ่นดินแทนท่าน ให้ประเทศชาติบ้านเมืองของท่านเจริญก้าวหน้า ให้ท่านทั้งหลายได้มีความเจริญและสันติสุขดียิ่งๆขึ้นไปได้ และท่านก็ได้ชื่อว่า ได้ใช้อำนาจอธิปไตยโดยสมบูรณ์แล้ว

วันนี้ขอยุติการปาฐกถาธรรมแต่เพียงนี้ก่อน ขอความสุขสวัสดีจงมีแด่ท่านผู้ฟังทุกท่าน เจริญพร